

Kulturpalota Könyvtára
Arad
Palatul Cultural

Anul XVII. évf.

Arad, 1934. okt. hó 12.

Nr. 41. szám

Primredactor — Főszerkesztő
Chefredakteur
REINHART GYULA

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

CHEMARE

De: IUSTIN OLARIU

Sărbătorile sunt zile de reculegere, când omul, desbrăcat de tot ce este trupesc sau vremelnic, își înalță gândul spre idealurile eterne de adevăr și dreptate, care-l desfată sufletul cu zorii unor zile mai bune.

Toate durerile cari frământă această mână de lut care se numește om, nu pot egala sbuciumul și încoadarea pe care omul e nevoit să le pună în luptă pentru trai, pe care el trebuie să-o ducă adeseori contra tuturor și totdeauna singur.

Cooperarea este credința care propovăduiește în lume: unire în luptă pentru trai, dreptate și împărțirea beneficiilor și împacarea tuturor intereselor prin buna înțelegere.

Înfăpturile cooperăției prin aplicarea acestor principii conducătoare sunt mari, milioane de oameni beneficiază de avantajele exploatareilor cooperative, dar mai sunt multe de făcut și sunt încă mulți cari stau sau sunt ținuți departe.

Sărbătoarea cooperăției este ziua când coope-

ratorii din întreaga lume examinează ceea ce mișcarea cooperativă a putut realiza până acum.

În această zi de înălțare sufletească este o datorie pentru noi, cooperatori, să trimitem primul nostru gând către cei ce nu sunt în cooperare, deci toate interesele lor aci îi cheamă.

Cătră ei se îndreaptă și chemarea noastră.

Veniți în rândurile noastre toți cei însetați de adevăr și dreptate, toți cei ce duceți singuri povara luptei pentru trai, căci cătră noi vă îndeamnă glasul învățătorilor neamului, și cătră noi vă împinge însuși conștiința și interesele voastre.

Veniți, spre noi vă chiamă glasul viitorului, căci în ziua când vom fi toți împreună, uniți prin muncă și aforțări comune pentru un trai mai bun, iar fiecare cooperativă va fi un câmin obștesc de ajutor, fața lumii se va schimba prin DOMNIA IUBIRII ȘI DREPTĂȚII ÎNTRE OAMENI ȘI A BUNEI ÎNȚELEGERII ÎNTRE POPOARE.

Ha nem számol az iparos,
elpusztul a kisipar...

Hogyan kalkuláljon a szücsiparos, aki az évnek csak egy harmadában keres

Előre elkészített évi költségvetés nélkül saját üzemében sem ismeri ki magát az iparos. — Az évi költségvetés három legfőbb szükségleti tétele.

Nagyobb nyereségre kell kalkulálni olyan szakmának, amelynél évente csak egyszer forog az üzleti tőke

Irta: SZABÓ BÉNI

Íróasztalom: magam előtt vannak „Az Iparos” című lapunk legutóbbi megjelenésű számai, amelyekre az esti magányban megilletődéssel tekintek. Valahogy úgy érzem, hogy viharvert életrendszerünknek ezek az ujságszámok egy-egy utjelzői, melyekre az aggódó gonddal író kéz, feltűnő betűkkel írta rá százszáz számúra az utasításokat. Vajjon megértik-e az utasításokat? Vajjon tudnak-e élni a nyújtott oktatással, amely kincs, maradandó vagyonná válhatik azoknál, akiknek szól?

Ki tud e kérdésekre válaszolni?

Valóban ezek a cikkek az iparos társadalom megmentésének egyik főszekőzére mutatnak rá, kezdve a mi soha nem csüggedő Reinhart Gyula bátyántól, Czeiler István asztalos, Márton Sándor szabó, Schaefer Richard szerelő, Dánér Lajos cipész, Zombory Gyula borbély, Székely Béla fodrász iparos és Csizsár Lajos építőmester, az Építőmesterek Szövetsége kitűnő tollú elnöke cikkein át, akik intő, oktató szóval, gondos kalkulációkkal álltak az iparosság szolgálatára.

Mert vitathatatlan tény, hogy

a kisipar pusztulását egyik első helyen a számító képesség vagy akarata hiánya és könnyelmű kihatározás idézte és idézi elő.

Teljesen érthetetlen az iparosság e téren való naivitása. Hiszen még a legegyszerűbb napszámos is megszabja munkája értékét és annak árát a nap, vagy munka elvégzése után felveszi.

Rendkívül nagy értékűnek tartom ezért „Az Iparos” ujszerű nevelő és oktató akcióját, melyre éppen

a legutóbbi előjárásági ülésünkön hívtam fel a brasovi iparosság figyelmét, saját érdekében kérve őket a mi kiváló lapunk támogatására.

E téren a szücsiparnál sem jobbak az állapotok, sőt e szakmánál még súlyosabb a helyzet, mivel az

évnek mindössze 3—4 hónapját veheti kersége alapjául számításba a szücsiparos

Bár a szücsiparnál sokféle különleges szempont veendő figyelembe; tehát az összességnek megfelelő kalkuláció alig készíthető, azonban következő kalkuláció, illetve költségvetés-tervezet támpontul szolgálhat mindenkinek.

Meg kell említenem, hogy a háboru előtti időben, akkori szaklapjaink e téren kiváló utbagazításokkal szolgáltak. Rendszerük az volt, hogy

az anyag-árak, munkadíjak végösszegéhez hozzávetettek az áruk értékének figyelembe vétel alapján 30—50 százalékos s ez képezte az összes rezszi és keresetösszeget.

A százalék nagyságát azzal indokolták, hogy a szücs a legjobb esetben is, évente csak egyszer forgathatja meg tőkéjét és

a 3—4 hónap üzletmenete egy teljes évre kell ellássa minden szükségletét.

Fenti tételeken kívül még szerepelt egy 5 százalékos hozzáadás a veszteségek pótlására. Ez a rendszer akkor igen jól bevált s ma is sikerrel alkalmazható.

Szerintem minden iparos egy egész évre szóló költségvetéssel kell, hogy dolgozzon. Enélkül teljesen tájékozatlan és a tévedések egész sorozatát követi el. Ellenben,

ha jól összeállított költségvetése van, akkor állandóan tisztában van a teendőivel és üzeme irányításával.

Természetesen ilyen esetben is jöhetnek előre nem látott nehézségek, aminek: az áruk áresései, ha külföldről szerzi azt be, valuta-különbségek, más hatósági korlátozásokból származó költségek, évközben jelentkező új közterhek, betegség, bal-szet, különféle csapások, stb. de még

ezen is könnyebben elviselhetők, ha vállalatunkkal számtanilag tisztában vagyunk.

A költségvetés összeállításánál háromféle szükségleti tételt kell figyelembe vennünk:

1. Az iparos saját és családjával kapcsolatos szükségletei. Ezt a legcélravezetőbb úgy megoldani, hogy az üzem részéről úgy saját magának, mint az üzemnél dolgozó családtagoknak, az általuk végzett munka értékének megfelelő rendes heti munkadíj összegét állítja be, ép úgy, mintha ő is, vagy ők is, rendes munkások lennének.

2. A különféle közterhekkel kapcsolatos tételek.

3. Az üzemmel kapcsolatos összes kiadások, kivéve az anyag-árakat. E három tétel adatait nem kívánom részletezni, mivel az eddig megjelent kalkulációk ezeket bőven részletezik és kellő alapul szolgálhatnak. Fontos, hogy e három csoportba bekerüljön minden, ami kiadást jelent. Ismétlem, az anyagok árain kívül.

A fedezeti oldalon szintén pontosan beállítandó az üzem minden jövedelme, kivéve az anyagok beszerzési árából származó bevételeket. Mivel a szücsipar csaknem minden szücsiparosnál több osztályra oszlik, gondos számítás alapján megállapítandó az egyes osztályok bruttó, (nyers) hozama.

Például: eladott kész, vagy félkész áruk (szörmék) eladásából származó nyers haszonösszeg, megrendeléseknél ugyanez, sapkakészítésnél szintén ugyanez, javításoknál ugyanez, szörmék megóvási díjából ugyanez, nyers bárány-, juh- és vadbőrökkel való kereskedelem után ugyanez, stb.

Az elérhető eredmények alapján eképp összeállított költségvetés állandóan tájékoztatja az iparost s ha egyik vagy másik része nem válik be, módjában áll megfelelő intézkedéseket tenni.

Néhány héttel ezelőtt készítettem egyik segédem részére (az illető kisebb megyeszékhelyi városban vett át egy kisebbrendű szücsüzletet) egy

ilyen költségvetést. Ezen költségvetés adatainak lekölésével azután be is fejezem a szűcsiparral kapcsolatos kalkulációk, számfejtések, költségvetésekkel kapcsolatosan írt cikkemet a kérem kollégáimat, foglalkozzanak e kérdéssel behatóan, hogy ne legyenek kénytelenek sok esetben teljesen ingyen dolgozni. Jelszavuk legyen az, hogy szolid, de megélhetést biztosító összegekért, jó anyagból készült, jó munkát adjanak és semmiféle kockázatos kihitelezést ne eszközöljenek

Költségvetés egy kisebb városban levő szűcsüzem részére, egy évi időtartamra.

Szükséglet:

Üzlet és műhely helyiségbére havi 1500 lej	18.000 lej.
Adók, taxák összesen	15.000 "
Fűtés, havi átlag 300 lej	3.600 "
Világítás havi átlag 500 lej	6.000 "
A tulajdonos mester heti fizetése 1000 lej	52.000 "
Egy segéd fizetése heti 600 lej	31.200 "
Egy kisegítő lány fizetése heti 400 lej	20.800 "
Egy tanonc költsége heti 200 lej	10.400 "
Társadalombiztosító, munkakamara, iparkamara, tanoncisk.	6.000 "
Pósta, távirat, levelezési költségek	4.000 "
Üzleti veszteségek	10.000 "
Előre nem látott kiadások	8.000 "

Összesen évi: 185.000 lej

Fedezet:

Szűcsüzem és vadbőr kereskedelem után, október, november és december hónapokban, 74 munkanap á 1200 lej	88.800 "
Szűcsüzem, vadbőr és báránypörkereskedelelem után, január, február, március hónapokban 75 munkanap á 600 lej	45.000 "
Szűcsüzem, báránypör, esetleg sapka-kereskedelem után április, május, június, július, augusztus, szeptember hónapokban 151 munkanap á 400 lej napi bruttó haszon	60.400 "
Előre nem láthatókból	5.800 "

Összesen: 200.000 lej

Vagyis fenti költségvetés szerint egy ilyen üzlet után marad tiszta haszon az év végén 15 ezer lej.

Bemutatom egy ilyen szerű üzlet évi eredményét százalékos alapon is:

Az évből leszámítom a vasárnapokat és kötelező ünnepnapokat: cca 65 nap, leszámítok egy évben 50 olyan napot, amikor semmiféle bevétel nincs, marad 250 nap, melynél napi 2000 lej bruttó bevételt véve alapul, jelentkezik évi 500 ezer lej bruttó forgalom, mely 40 százalékos bruttó haszon mellett, évi 200 ezer lej tiszta hasznot tesz ki. Ebből levonva fenti szükségletek: 185.000 lej, marad mint tiszta haszon 15.000 lej.

Természetesen, ilyen eredmény csak üzletmenet mellett érhető el, amelyet a mostani üzlettelenség és munkahiány mellett alig lehet elérni.

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ ITALMÉRÉSI ENGEDÉLYEK ATADASA?

Az italmérési engedélyek átruházása tekintetében a családok kikerülése végett, amelyek rendszerint úgy szoktak megtörténni, hogy előbb valamelyik személy társul a meglevő italmérési üzlethez, azután pedig a régi italmérő kilép a társaságból, a törvény úgy rendelkezik, hogy miután az italmérési engedélyeket nem lehet másra engedélyezni, vagy átruházni, minden italmérő társaság felbontása iránti kérelmet a Monopol-vezérigazgatósághoz kell felterjesztetni, amely alapos megvizsgálás után esetről-esetre hoz határozatot és engedélyezi vagy megtiltja a társaság felbontását.

BARÁTNOK BESZELGETNEK.

— Képzeld, tegnap a bárban voltunk. Eppen bigint kezdtünk rancolni, amikor a férjem hirtelen a csipőjére tette a kezét és egy orosz táncba kezdett.

— Mi az, talán megbolondult?

— Dehogy. Elszakadt a közentrágerje.

Milyen adminisztratív intézkedéseket léptet életbe a szakminiszterium a felesleges gyárvállalatok elszaporodása ellen

A kereskedelmi és iparügyi miniszterium, — mint megírtuk, — tervbe vette, hogy,

az ipari invasziók kérdését törvényhozási uton fogja szabályozni.

Az erre vonatkozó törvénytervezet előkészítésére a munkálatok már meg is kezdődtek és a kormány az őszi ülésszak elején már parlament elé akarja terjesztetni.

Addig is azonban, amíg a törvényjavaslat törvényerőre emelkedik,

a kereskedelmi és iparügyi miniszterium adminisztratív uton tesz intézkedéseket a túlinvasziók megállítására

és elhatározta, hogy a lehetőség szerint megakadályozza az új vállalatok létesítését vagy meglevő üzemek kibővítését azokban az iparágakban, amelyek a belföldi szükségletet teljesen fedezik és termékeik exportjára egyelőre nincs remény.

Ezért a kontingentálási bizottság olyan utasításokat kapott, hogy,

ne adjon engedélyt ilyen iparvállalatok felállításához szükséges gépek behozatalára.

A kontingentálási bizottság csak olyan gépek és gépalkatrészek behozatalát engedélyezi, amelyek az országban nem kaphatók és amelyeknek behozatala a termelés minőségének javítása és nem növelése szempontjából szükséges. Elhatározta a kereskedelmi és iparügyi miniszterium azt is, hogy

olyan iparvállalatok részére az ipari kedvezmények megadását nem véleményezi kedvezően, amelyek túlinvasziót idézhetnek elő.

A kereskedelmi és iparügyi miniszterium természetesen nem alkalmazza ezeket az intézkedéseket azokban az iparágakban, amelyekben az ipari termelés fokozására van szükség úgy mennyiség, mint minőség szempontjából.

Reorganizarea ucenicei

Nouile dispoziții ale ministerului muncii

Pe ziua de 1 Octombrie s'au deschis în toată țara Școalele învățământului muncitoresc, cari, potrivit hotărârii ministerului muncii, au primit începând din anul acesta denumirea de Cursuri profesionale pentru ucenici.

Ministerul muncii d. prof. I. Nistor s'a ocupat cu atenție de problema învățământului muncitoresc — considerând-o ca bază a problemei muncii naționale — și a luat parte la toate lucrările săvârșite la minister, cu colaborarea d-lor G. Ath. Gheorghiu, secretar general și ing. St. Cuneșcu directorul general al muncii în vederea stabilirii noilor norme de funcționare a acestor școli. D. ministru Nistor a dispus o serie de măsuri folositoare pentru îmbunătățirea situației din învățământul muncitoresc, măsuri pe cari le-am comunicat în timp cititorilor noștri.

DISPOZIȚIUNILE MINISTERULUI MUNCII

Știind că ministerul muncii a trimis o serie de instrucțiuni directorilor de școli, privitoare la modul de funcționare a școlilor, au solicitat lămuriri d-lor ministru Nistor și secretar Gheorghiu, spre a le putea împărtăși cititorilor.

Ni s'a precizat, în primul rând, că nouile cursuri se vor deosebi după situația din fiecare localitate și se vor denumi:

cursuri profesionale pentru ucenici industriali și comerciali, în comun, cari vor funcționa în localitățile unde se găsesc ucenici, în număr mai redus, din industrie și comerț;

cursuri profesionale pentru ucenici, din toate meseriile, în comun, cari vor funcționa în localitățile cu mica industrie și la periferiile orașelor mari, unde va fi cazul;

cursuri profesionale pentru ucenici, pe specialități, în centrele industriale importante, în care diversitatea de meserii și numărul de ucenici din fiecare ramură vor fi mai mari;

cursuri profesionale pentru ucenici de toate meseriile, în comun;

Cum se vede ministerul a inaugurat astfel acțiunea de organizare a învățământului muncitoresc — atât de necesară și atât de revendicată de dascălii acestui învățământ și de factorii de răspundere din câmpul muncii.

În vederea unei bune organizări, ministerul a dat dispoziții pentru întocmirea unui recensământ al ucenicilor cu contracte de ucenice, din fabricile, atelierele și magazinele comerciale din raionul fiecărei școli.

Recensământul, la care vor colabora organele locale de inspecție ale ministerului muncii, va cuprinde pe toți ucenicii cari au absolvit patru clase primare și au contracte de ucenicie în re-

gula. Directorii, de acord cu inspectoratele au îndatorirea de a veghea obligativitatea ucenicilor de a nu se sustrage învățământului.

Directorul general al muncii a întocmit de asemenea o serie de instrucțiuni, privind modul de înscriere în școli a ucenicilor și a comunicat directorilor obligația ce au, de a înștiința ministerul de situația numerică a ucenicilor pe meserii și clase.

În urma acestor comunicări, ministerul va stabili autorizarea felului de curs care va trebui făcut.

Kell-e társuláznál új italmérési engedélyt váltani?

A Monopol igazgatósága, hivatkozva az 1933. augusztus 4-én kelt 25126. számú körrendeletére amely lehetővé tette, hogy társaságok is foglalkozzanak szeszszitalok kimerésével, illetve a szeszszitalokkal való kereskedelemmel, hogy ilyen esetekben

nem kell új italmérési engedélyt kibocsátani a társaságok számára, hanem csupán a régi engedélyt kell megfellelően igazolni.

A régi engedélyekbe be kell vezetni az új társak nevét.

Ezzel szemben a régi rendelkezések szerint ilyen esetekben az italmérőnek ki kell mutatnia,

hogy az italmérési taxákat a folyó év végéig kiegyenlítetté.

Másrészről pedig

be kell hajtani a társaságtól az új italmérési engedélyekért fizetendő taxát a régi italmérési engedély kiigazítása alkalmával.

Az italmérési engedélyek kiigazításának módja társulás esetében ugyanaz marad, ami mostanáig érvényben volt. A régi italmérési engedély helyett nem bocsátanak ki újat. Ami a taxákat illeti, a Monopol igazgatóság kiindulva abból, hogy az ő szempontjából teljesen közömbös, hogy az italméréssel ugyanazon helyiségben egy, vagy több személy közös kereskedelmi üzlet alapján foglalkozik, az új társulás voltaképpen csak folytatása a régi italmérési üzletnek, ennélfogva újabbban úgy rendelkezett, hogy

nem lehet külön taxát követelni,

elég, hogyha az italmérési taxák pontosan ki vannak egyenlítve.

DURCH DIE BLUME.

— Und wie denken Sie über Scheidungen, Fraulein Grete?

— Warum diese Frage?

— Weil ich nicht abgeneigt waere, um Ihre Hand anzuhalten.

Addig segítsen az államhatalom a kisiparosságban, amíg még nem késő

Szabó Béni országgyűlési képviselő és Csizsár Lajos építészszövetségi elnök a saturday iparoskongresszuson egyenesen az államhatalomnak tulajdonították a hazai kisipar mai katasztrófális helyzetét.

Az ország egész iparos társadalmának közvéleménye elé kívánkoznak a saturday iparoskongresszus határozatai

Vasárnap délután impozáns iparosnagygyűlés zajlott le Sathumaren az ott megrendezett kitűnő sikerű mezőgazdasági és ipari kiállítás keretében. A gyűlésen Chereches polgármester üdvözölte a megjelenteket a beszédében kijelentette, hogy az iparosokat mindig a város elitjének tekintette.

Tutorján István építész nyitotta meg a gyűlést. Szabó Béni képviselő, aki személyesen nem jelenhetett meg, elküldötte előterjesztését és határozati javaslatát.

Szabó Béni különösen

a közteherviselésben kért enyhítéseket a pénzügyminisztertől.

Igy többek között: az adóhátralékok törlését, adott esetben hosszabb időre való fizetési haladékot; hogy a szerszámokat és árukat oldják fel a foglalás alól, a forgalmi adó leszállításának kiterjesztését, az összes községi és városi taxák helyettesítését az eddigi pótdadóval és a létminimum felemelését évi 36 ezer lejre.

Szabó Béni elaborátumát, amelyet a nagygyűlés sűrű tetszésnyilvánításai közepette olvastak fel, alábbiakban teljes egészében közöljük:

Szabó Béni országgyűlési képviselő 12 pontos határozati javaslata a kisipar adóterheinek csökkentése érdekében

Tisztelt Kongresszus! A kisiparosság mai gazdasági helyzetéről szinte felesleges beszélni, mivel

ma már mindenki előtt teljesen ismeretes az a katasztrófális helyzet, amelybe az iparosság saját hibáján kívül jutott s melyből az államhatalom megfelelő támogatása nélkül kijutni képtelen.

Sokan azt mondhatják, hogy az államhatalom is nehézségekkel küzd és nem jöhet az iparosság segítségére. Ennek azonban én az ellenkezőjét állítom.

A kisiparosság ugyanis nem kíván olyant az államhatalmat jelentő és gyakorló kormánytól, amit annak nem áll módjában megadni, mivel lehetetlenség kérése az iparosságnak nem szokása.

Azonban úgy az iparosság, mint az állam jól fel fogott érdekeiben, különösen most, amikor gazdasági végkimerülésünkben joggal használhatjuk a „nem bírjuk tovább” kijelentés szavait, kellő tisztelettel, de kellő erővel is,

rá kell mutatnunk azokra a tennivalókra, amik csak megértést, egyszerű rendelkezést igényelnek s amelyek megtétele fokozatosan új életlehetőségeket adhat az iparosságnak.

Fenti kijelentéssel kapcsolatosan sokféle téren kell jelentkeznie a megértés, a jóakarát. Ezek mindenikére nem kívánok kitérni, mivel előadó-társaim e kérdések legtöbbjével kapcsolatosan megteszik előterjesztéseiket. A magam részéről megbízatásom szerint a közteherviselés kérdésével foglalkozom és minden hosszabb bevezetés nélkül teszem meg előterjesztéscmet és javaslatomat. Kérem a kongresszust, hogy vegye azokat tárgyalás alá, emelje határozattá és

utasítsa a vezetőséget, hogy azokat juttassa el a miniszterelnök és a pénzügyminiszter urakhoz.

Miniszterelnök ur, Pénzügyminiszter ur!

A Sathumaren, 1934. október 7-én tartott kisiparos kongresszus, teljes tisztelettel és komoly öntudatossággal még egyszer rámutat

a közteherviseléssel kapcsolatos azon sérelmekre, amelyek nagyrésztben voltak előidézői annak, hogy a szorgalmas, becsületes, állam- és dinasztia-hű kisiparos társadalom teljesen koldusbotra jutott és csaknem teljesen megszűnt gazdasági tényező lenni.

E téren minden képzeletet felülmúló aránytalanságok és igazságtalanságok történtek és tör-

ténnek csaknem naponta. A „patenta-fixa” szerint

az 1929—31 évek tulbécstült főveldelei alapján 1932—34 évekre igazságtalanul megállapított adók a beállott katasztrófális gazdasági helyzet s az ebből származó munkahiány következtében megfizethetetlenek.

Az ebből származó könyörtelen végrehajtás sok anyagok, készárúk, gépek, szerszámok elvétele, nyílt piacokon potom áron való eladása, megfosztva ezáltal az iparost még a lehetőségétől is, hogy adóját valaha is megfizethesse,

mind olyan intézkedések, melyek a végső kétségbeesésbe és nyomorba döntik azt az iparos társadalmat, melynek értékét és hiányát az illetékesek csak akkor fogják megérezni, amikor már késő lesz.

Hogy a kisiparosság katasztrófája a maga teljességében ne következze be, hogy a földmivelő lakosság után, az országnak számban legnagyobb társadalmi rétege ne pusztuljon teljesen el, hogy a kisiparosság még meglévő vagyon-roncsa, mely a nemzeti vagyon kiegészítő részét is jelen-

Csizsár Lajos országos építészszövetségi elnök előadása a kontárkérdésről

Csizsár Lajos, az Építőmesterek Szövetségének illusztris elnöke, aki a targumuresi iparosságot is képviselte a sathumarei iparoskongresszuson, általános figyelem közepette tartotta meg magasszínvonalu előadását a kontárkérdésről. A nagyfontosságú iparosprobléma ügyében tartott előadást, amely az egész ország iparos közvéleményének általános érdeklődésére nivatott, alábbiakban szintén egész terjedelmében közöljük:

Általában azt lehet mondani, hogy a kontárkérdést mint problémát a mai gazdasági krízis hozta létre. Azonban, ha közelebbről vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy

szociális nyomorúságunkon kívül elfajulását mégis csak a gyenge közigazgatás és súlyos adórendszer idézte elő.

Ha hatóság kellő erővel üldözné és büntetné a fekete iparosokat, nagy százalékuk nem merészelne kontárkodni.

Első kontárfajta a képesítés nélkül dolgozó fuser, aki mint a tolvaj, úgy surrant be az ipar területére, anélkül, hogy köze lett volna előbb hozzá.

A második kategória a munkásokból rekrui-

ti, ne kerüljön dabra, tisztelettel kérjük, a következő 12 pontba foglalt kérdésünk meghallgatását és sürgős teljesítését.

Határozati javaslat.

1. Az adók, taxák címén fizetendő összegek, az állam polgárai között a legarányosabb alapon osztassanak szét, szigorúan figyelembe véve az egyes polgárok teherbíró képességét és kereseti lehetőségeit.

2. Az egyes kisipari szakmákhoz tartozó iparosok adókvetése egyidőben, csoportosan, az egyes szakmák által delegált tag véleményének meghallgatása alapján történjék, hogy aránytalan tévedések ne forduljanak elő.

3. Az 1934. október 1-ig fennálló hátralékok esetében igazságos megállapítások alapján adások teljes adóhátralék-törlés, adóleszállítás, hosszabb időre szóló kamatmentes fizetési haladék az egyes ipari szakmák megbízottainak véleménye alapján.

4. Az 1934. év 4-ik negyedére kirótt adók, taxák 50 százalékkal szállíttassanak le, mivel azok teljes összegű megfizetése lehetetlen.

5. 1935. januárban az összes kisiparosok adója a patenta fixa szerint, de minden tekintetben vagyoni helyzetük, a jövedelmek igazságos figyelembe vétele mellett és a fenti pontok alatt kért módon állapíttassék meg.

6. Az adóba lefoglalt szerszámok, butorok, anyagok oldassanak fel a foglalás alól, illetve adassanak vissza az illető iparosoknak.

7. A forgalmiadó-mentesség terjesztessék ki az összes kisiparosokra, sütő, timár, mészáros, hentes, stb. iparosokra is. E mentességhez jelenleg szükséges maximum 7 munkás száma, tekintettel a munkanélküliek nagy számára, emeltessék fel 10-re.

Azaz csak 10 munkásnál és 10 HP géperőnél többel dolgozó iparos legyen köteles forgalmiadót fizetni.

8. A husiparosok különféle, a jobb gazdasági viszonyok idejében megállapított taxái szállíttassanak le a mostani kereseti viszonyoknak megfelelő összegre.

9. Töröltesse el az összes községi és városi taxák és helyettük állíttassék vissza a régi községi pótdórendszer, melynél minden lakos jövedelme arányában járul a községi adóhoz, míg ma e terhek tulnyomó nagy százalékát a kisiparosok hordozzák.

10. Vagyontalan kezdő kisiparosok egy évi adómentességben részesüljenek.

11. Hatvan éven felüli vagyontalan kisiparosok adómentességben részesüljenek ha egyedül, vagy csak egy tanonccal dolgoznak.

12. Az évi adómentes létminimum emeltessék fel 36.000 lejre, mivel egy iparos család szerény megélhetése legalább ekkora összeget igényel.

Szabó Béni határozati javaslatát a nagygyűlés egyhangulag megszavazta, kimondva, hogy annak szövege emlékirat formájában sürgősen az illetékes minisztériumokhoz terjesztessék.

tálódó zugiparos, akik tulajdonképpen a kézműiparosoknak, a kezük munkájával dolgozó kisegizisztenciáknak okoznak legnagyobb kárt.

A harmadik fajta az adófronton elvérzett, iparengedély nélküli, illetve az iparáról leköszönt kisiparos.

Ez a csoport azonban inkább szánalmat érdemel, mint üldözést. Valóban emberileg érthető annak az iparhatósági vezetőnek a felsőhajtása, a midőn a panaszkodó iparosok előtt az ilyen kontár megbüntetésének kimondásakor e szókra fakadt ki: „Hát mondják meg, iparos urak, mit csináljon ez a tönkrement társuk? Lopni menjen? Ugye nem mehet? Tehát azért büntessem meg e munkában megőszült iparost, amiért a családja kenyereért becsületesen dolgozni próbált?

Hát uraim! Szomorú ez a kérdés és további humánus gondolkodásra késztet. Ha jól elgondoljuk: ebben a kérdésben azt találjuk, hogy

az államhatalom a hibás!

Ha ugyanis a súlyos adózási rendszer helyett megfizethető lenne a kivetett adóösszeg, bizony mindenki szívesen viselné a keresetével arányban álló könnyű terhet.

Kisiparosaink nagy részének a súlyos adók előli menekülése volt az iparnélküli kontárrok közé lépés.

A nyomor sorozta, mint hajdan a szegénylegényt a katonaság. Ebben a nyomorostályban ötven-tizen csoportosulva egy ipar mellé: próbálnak minden holmijuk elárverezése után végrehajtómentesen, bujkálva, száraz konyeret keresni.

Keserves az ilyen iparos élete és az ezekből összeverődött, egész érdektársaságé is. Nem irigylésre méltó.

A regátban is panaszkodnak iparostársaink a kontárrokra. Ott a precíz ipartörvény hiánya idézi elő ezt a kinövést. Az ottani körülmény élesen hat ki Erdélyre.

Bármit is beszéljünk: a kaszárnyákban borbély, asztalos, csizmadia, szabó, kőműves, ács, festő és amily iparág csak létezik, mindenikben vigan munkálnak és nem tudjuk megakadályozni, ha bárhová fordulunk is panaszainkkal.

Ugyanez áll az egyházaknál, hivatalokban, más intézményeknél, vasutnál, postánál, stb.-nél és a városoknál is, ahol rezsirendszer címen dől a leghajmeresztőbb módon a szemérmetlen kontárság.

A városi és állami rezsimunkáról kimutatam más alkalommal, hogy az a mai államrend legnagyobb felforgatója. Destruál, a polgárt elkeseríti, a kommunizmust építi, aláfüti, mert az államkapitalista kollektív termelésnek a bevezető első lépését képező rendszerének tekinthető.

De mi hídha beszélünk, a kis vidéki basák ily csekélységre nem adnak semmit.

A közműhelyek kellő vezetés nélkül, ha a gépmunkaerő, a kontárnak is szabadon áll rendelkezésére: állami támogatás mellett lesznek a kontárrok valódi kitermelői.

Pld. Targumureson erre rég rájöttek, de csak a folyó évi asztalosstrájk alatt szervezték meg az iparosokat, hogy

ugy az állami közműhelyben, mint a városban levő magánbérgepeken ezután kizárólag csak az iparendéssel bíró iparosok dolgozhatnak.

A magángéptulajdonosok is készséggel támogatják a gépen dolgozó önálló iparosok törekvéseit. Ezért azt lehet mondani, hogy

az asztalosiparban bizonyos kontárszűnet keletkezett ennek a határozatnak a nyomán.

Ennek az elfogadott rendnek a betartására a bérgepek műhelyeiben a kisiparosok többszöri bizottsága ügyel fel.

Bizony a közös műhelyekben annyira fajult már a kontárság, hogy

falusi parasztok hoztak anyagot a gépeken bontórrá, vagy épületi munkává való előkészítés céljából, amelyek gégmunkáját kontár végezte éhbérdíjért.

Ma ez megszűnt az új rend által.

Az építőipari kontárságot nemcsak iparnélküli kőműves és ácssegédek, hanem falusi cigányok is követik, elvállalván nemcsak tatarozásokat, hanem egész új épületeket, istállókat és lakóházakat is.

Az építőipar tudvalevőleg az egyetlen kategória, melyben törvény által körvonalazott mestervizsgát kell tenni. Ezért az építőipari kontár a tanult iparosnak mérhetetlen károkat okoz. Különösen szenvedik az ebből előálló hátrányt a saját kezükkel dolgozó kisebb kőművesiparosok és az ugyancsak kezemunkájukkal működő kőműves mesterek.

A kőművesmestereknek és építőmestereknek is nagy kárt okoznak az u. n. conductorok, akiknek tulajdonképpen Erdély és Bánság területére nem érvényes az iparban való működésük, egyes falusi iparhatóságok még építőmesteri és „építési vállalkozó”-i nem létező című iparokra is adnak ki breveteket, melyeknek visszavonása a hivatalos bürokrácia tengeri kigyót kitermelő hosszúsága folytán addig elhúzódhatik, amíg több kétemeletes házat befejez az illető regáti pallér — alias conductor technic — kontár és kontárfedező. Az építőiparban most forr a kérdés elintézésének ügye, vagyis úgy tekinthetjük ma a kontárságot, hogy most már elérte tobzódásában a maga kulminációs pontját.

Az építőiparra vonatkozólag a régi 1884. évi XVII. t. c., az annak alapján kiadott magyar királyi miniszteri rendelet, a román ipari miniszter rendelete, majd az építészakmarai törvény, és

Karácsonyi vásárt rendez a targumuresi iparkamara

A székely főváros agilis iparkamarai elnökéből aktív képviselő lett. Mozgalom a targumuresi árutőzsde felállítására érdekében.

A targumuresi kereskedelmi és iparkamara vezetőségi gyűlést tartott Caprutian Melinte képviselő elnöklése alatt.

Bustia tanácsos napirend előtti felszólalásában meleg szavakkal üdvözölte Caprutian Melinte elnököt abból az alkalomból, hogy Bogdan D. Mures elhunyt megyei képviselő helyett a parlamentbe került. Reméli, hogy az országban még nagyobb tere nyílik az ipar- és kereskedelem terén kifejtett tevékenységének.

Caprutian elnök hosszú beszámolót tartott a targumuresi iparkamara tevékenységéről.

Az elnöki beszámoló után az interimár bizottság

Targumuresen egy karácsonyi vásár rendezését határozta el.

A kereskedelmi és iparkamara kimondotta, hogy mindenben elő fogja segíteni ennek a vásárnak a rendezését.

Ezután a targumuresi árutőzsde felállításáról tárgyaltak, amelyre nagy szükség volna Targumuresen.

Végül kimondották, hogy közben fognak járni a vasutigaagatóságnál, hogy Feldioara-Rasboieni-Targu-Mures között speciális vonatokat állítsanak be.

Vendéglősök, szállodások, korcsmárosok mentesek a heti két lejes tanoncotthon-illeték alól

A kerületi betegsegélyző pénztárak a heti kettő lejes tanoncotthon-járulékokat nemcsak a kimondottan ipari vállalatoktól, hanem a kereskedelmi vállalatoktól is beszedik, mert felfogásuk szerint a betegsegélyezés egységesítéséről szóló törvény nem tesz különbséget ipari és kereskedelmi vállalatok között.

A timisoarai vendéglős ipartársulat az ügyben részletes memorandummal fordult a központi betegsegélyző pénztár központi vezérigazgatóságához, kérte, hogy utasítsa valamennyi kerületi betegsegélyző pénztár igazgatóságát, hogy ezeket a

díjakat csak az ipari vállalatoktól szedje be.

Választ a vendéglős ipartársulat a mai napig sem kapott. Most azonban az ügy egy konkrét esetről kifolyólag a bíróság elé került, amely kimondotta, hogy a fentebb idézett törvény világos és kétségtelen rendelkezése értelmében

ezek a díjak kizárólag csak az ipari vállalatoktól szedhetők be.

A vendéglősök, kávéosk, szállodások és korcsmárosok pedig a kereskedő osztályhoz tartozván, amit egy konkrét esetben éppen a timisoarai ítélőtábla állapított meg, nyilvánvalóan mentesek a taxa fizetése alól.

Anghelescu művészeti miniszternek ebben a minőségében az ez év április 11-iki Hivatalos Lapban megjelent rendelete intézkedik.

Tehát ma már két minisztérium alá is tartozik az építőipari kérdés, vagyis a tervezés és kivitel is egyaránt. Ezért úgy vagyunk ezzel az iparral, mint akinek sok gazda között még sincs gazdája. Ma egyik miniszter a másiknak nem akar a dolgába szólni, azért keletkeznek kontenciós perek a szerzett jogok megsértése miatt és van felfordulva az építőiparban a képesítés kérdésével a tervezési jog és a kivitelezés határvonala egyaránt.

Mindezeknek a kontárságoknak elsősorban csak egységes jó ipartörvény vethet véget, melyben a testületekbe megszervezett iparosság önbíráskodása volna beállítva a mai korporatív államok intézkedéseinek mintájára.

Az iparosok testülete mellé rendelő a régi öhajtott ipari rendőrség, amely kontárn munkát szüntessen, anyagot, szerszámot kobozzon, amíg a ma életben lévő törvények szerint az ipari bíróság büntet. Szóval a munka ne készülhessen el, amíg az idézés, felelkezés lejár és a büntetést követő amnesztia is elkövetkezik.

Követeljük a mai adózási rendszer helyett a becsületes, új adótörvényt, a keresett arányban álló és megfizethető kirívással.

Mindezen indokok alapján beterjeszttem a következő határozati javaslatot:

Határozati javaslat.

Kimondja a Satumaren 1934. október hó 7-én tartott iparoskongresszus, hogy: a kontárság megszüntetése és az ipari élet normalissá tétele végett felterjesztéssel keresi meg a következő minisztériumokat:

1. A pénzügyminisztert aziránt, hogy az iparosok elviselhetetlen adóterhet elviselhetővé tenné, alkosson olyan új adótörvényt, mely a kivételt szakmánként eszközli az ipari szervezetek meghallgatásával és a tényleges bevételeinek megfelelőleg szabja meg arányosan az egyes adózók nyilvános összehasonlításával a fizetendő adót. Az adó normalissá tételével bebizonyul, hogy a kontár adózókká válván, az adózók száma annyira emelkedik, hogy a leszállított adók bőven fognak megtérülni.

2. Az ipari minisztert aziránt, hogy a törvényvett egységesítő új ipartörvényben gondoskodják az iparos testületek autonóm bíráskodásáról, állítsa be mellérendelt elvi minőségben az ipari testületekhez az ipari rendőrséget, kontárkodás esetén munkabeszüntető, anyag- és szerszámokkibozó hatáskörrel. Történjen gondoskodás az iránt, hogy ne csak kontár, hanem a megrendelőt is büntesse a törvény. Mint a mai polgári termelés destruálóját, a rezsirendszert törvényileg tiltja el minden közhatóságnak és közületnek.

Házi kezelési munkáltatást csakis elemi csapás következtében keletkezett károk sürgős megszüntetésére engedélyezzen, vagy oly 2—3000 lej összegű javításoknak szakiparos közbenjöttével való végzésére, melyek a dolog természeténél fogva előre ki nem számíthatók.

3. A munkaügyi minisztert aziránt, hogy száltsa le az iparendély taxáját, hogy így a kontár adózóvá lehessen és közműhelyek részére rendeltileg írja elő, hogy csak engedéllyel bíró iparosok, vagy bejelentett alkalmazottjaik vehetik igénybe a közműhelyek gépjait.

4. A művészeti minisztert, hogy az építészetről szóló végleges törvényben a szerzett jogok respektálására térjen ki, tegye intézményessé a kategóriák gremiumjait önbíráskodási joggal, a munka értékéhez arányos 5—10 százalékos kivételt büntetéssel sújtsa nemcsak a kontárokat, hanem a szakmunkát lealjasító védőmestert, kontárfedezőt, terválírókat is, akik visszaesés alkalmával iparuktól eltilthatók legyenek.

Az összes felterjesztéseket ing. Viciu Ioan ipari vezérinspektornak is megküldeni határozza, kérve tőle az ügyek pártolását illetékes helyen.

Császár Lajos határozati javaslatát szünni nem akaró helyeslés után szintén egyhangulag megszavazta a kongresszus.

Tatorján ipartestületi elnök a társadalombiztosító visszaéléseiről beszélt:

— Adjanak módot arra, hogy a kisiparos maga dönthesse el, hogy belép-e vagy sem.

Fischer József dr. végül a régi ipartestületi szellemet hasonlítja össze azzal, amely az új törvényt létrehozta.

A szatmári gyűlés táviratilag üdvözölte az Uralkodót, a miniszterelnököt és az ipar- és kereskedelemügyi minisztert.

Invitare

Cooperativa de credit a industriasilor din Arad va serbatori intr-o sedinta festiva, care va avea loc la 21 Octombrie, orele 11 a. m. in sala Casei culturale a industriasilor, jubileul de 35 de ani dela infiintarea sa si al 12-lea an al reorganizarii sale.

Nu va fi un jubileu simplu, ci voim sa ne aducem aminte de fondatorii institutiunii, cari au semnat ideia cooperatiei in Arad si de aceia, cari acum 12 de ani au inceput cu o vointa si incredere nestramutata marea opera a recladirii. Va fi o serbatoare a solidaritatii industriale si o dovada ca ce este in stare munca desinteresata, jertfa si iubirea umana. Ca o pilda vie va dovedi aceasta industriasilor din Arad institutiunea lor cea mai ominentă.

Pastrarea datinelor ramase dela vechile generatii si predarea lor generatiilor viitoare a fost intotdeauna cel mai frumos obicei al meseriasilor, pentru ca aceste lasaminte i-au tinut la olalta, au facut industriasi blanzi si i-au unit, aceasta a fost baza succeselor si progresului lor.

Cu aceasta ocazie vrea sa arata directiunea ca cat de bine a purtat grija valorilor cari le au fost increditate, cum i-au reusit sa faca aceasta institutiune indispensabila, la care cu mandrie pot privi cu toti cari, cu cea mai buna cunoastinta a lor si cu iubirea inimii lor au creat aceasta grandioasa opera la care s-au asociat pana acum 1350 de meseriasi.

Astfel de baza morala puternica are Cooperativa de credit a industriasilor din Arad, care munceste cu o putere mereu constanta pentru viitor, aduce mereu noi roii de meieri inasfletandu-i cu increderea in cooperatie, ajutandu-i pe drumul greu, plin de peripezii in viata.

Despre progresul material numai atat ca in anul 1899 cand a fost fondata, bilanțul cooperativei a aratat suma de 68.466 coroane, in anul 1922, inaintea reorganizarii a aratat o suma de 68.227 lei, iar astazi 37 milioane de lei sta la dispozitia membrilor.

La aceasta dare de seama, pentru aceasta serbatoare invitam toti membri cooperativei noastre si pe toti aceia, cari doresc sa se ataseze cooperativei, ca intariti in credinta sa pasim la noi teluri pe calea care ne a condus mereu inainte dela succes la succes dela o realizare la alta.

Arad, la 3 Octombrie 1934.

Cu salutari fratesti

Directiunea Cooperativei de credit a industriasilor din Arad.

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
Kisiparosok által készített

elegáns

cipőt kaphat
olcsó árban!

KÖLTŐI MŰFAJOK.

Csiperkéné, aki nagyon szép asszony, elől-
hátul rémesen dekoltált ruhában férje elé áll és
így szól:

— Na, mit szólsz a ruhámhoz? Mindenki azt
mondja, hogy egy költemény.

— Költemény? Ez némi túlzás. Legfeljebb
egy aforizma.

FŐ A GYORSASÁG.

A szórakozott bankdirektort a hivatali szobá-
jában éppen borotválja a borbély, amikor eseng
a telefon és a direktor urat az elnök úr kéri.
Felugrik és így szól a borbélyhoz:

— Maga csak szappanozzon tovább, én mind-
járt visszajövök.

AZOKAT FOGJUK ÜNNEPELNI, AKIK A GYÜMÖLCSHOZÓ FÁT ELÜLTETTÉK

KIK ÉLNEK A 35 ÉVES ARADI IPAROSOK HITELSZÖVETKEZETE ALAPÍTÓI KÖ-
ZÜL? — A SZÖVETKEZETI IGAZGATÓSÁG EMLÉKKÖNYVET AD KI A JUBI-
LEUM EMLÉKEZETÉRE.

Nemcsak az Aradi Iparosok Hitelszövetkezeté-
nek, hanem Arad egész iparos társadalmának ün-
nepe lesz az a jubileumi díszgyűlés, amelyen az
Aradi Iparosok Hitelszövetkezete 35 éves fenn-
állásának évfordulóját fogja ünnepélyes keretek
között megülni. Arad egész iparossága ünnepel-
ni fog ezen a napon, mert az a 26 még ma is élő
aradi iparos, akinek nevét ott találjuk az aradi
iparosbank annak idején való megalapítói között,
minden tiszteletadást megérdemel a hálás jelen
küzködő iparossága részéről, amely a mostani kri-
tikus időben mindig maga mellett és mindenkor
segítségre készen találja leghatalmasabb intéz-
ményét, az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetét.

Az aradi iparosbank, mint azt számos alka-
lommal megírtuk, igen szerény kezdettel indult.
Az első időben nem üzleti befektetés, hanem szó-
szerint vett áldozat volt alapítói közé tartozni.
Aki a számlálatlan milliót forgató mai aradi ipa-
rosbankot részvényeivel „támogatja,” számíthat,
sőt számíthat is rá, hogy ezt a „támogatás”-t busá-
san vissza fogja kapni, hogyha arra az idő el-
érkezik. Az annak idején való alapítókat azonban
nem ennek a viszonttámogatásnak gondolata fű-
tötte. Diófát ültettek ők késő unokáik számára.
Nem számítottak arra, hogy a gyöngye csemete már
nekik is teremni fog és — ime — alig érte el a
férfikorát az aradi iparosság gyümölcsöző szö-
vetkezete, koronája megterebélyesedett. Még né-
hány dolgos, hittől fűtött, önzetlenségtől hevített
esztendő és alája fér Arad város egész iparos tár-
sadalma.

Az annak idején való alapítók megérdemlik,
hogy a nevük aranybetűkkel fényeskedjék min-
den aradi iparos szívében. Ideiktatjuk azokat, akik
még ma is közöttünk élnek és sokszor a fiatalo-
kat is megosufoló hittel, energiával küzdenek a
szebber jövőért. Ideiktatjuk a névsort, amelyre
büszkéek vagyunk és amelyre kétszeresen büszke
lehet az, akit hite, önzetlensége, előre látása a
dicsőséges névsor reprezentánsai közé emelt.

ISKOLABAN.

A tanár úr az absztrakt dolgokról magyarul.
— Absztrakt az, ami elvont, képzeletbeli, a
mit nem lehet megfogni, — mondja. — Ki tud
mondani egy ilyen dolgot?

Az egyik fiú jelentkezik:
— Egy izzó vasdarab.

JULIU LINK

Dentist—Fogász

diplome medaille

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6.
(v. Arany Szarvas-épület)

GESCHENK.

— Weiset du nicht ein Geburtstagsgeschenk
für Tante Rosa, über das sie sich wirklich freu-
en würde?

— Schreibe ihr doch einen anonymen Liebes-
brief.

A BUCURESTII MINTAVASAR LATOGATÓINAK FIGYELMÉBE.

Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy
a bucurestii Carol-parkban levő kiállítás vá-
sárlatogatói részére a CFR által engedélye-
zett 50%-os utazási kedvezményen kívül
legalább 48 személyből álló csoport részére a
CFR igazgatósága 60 százalékos utazási ked-
vezményt engedélyezett.

GURMANDERIA.

Péterke megkérdi az ebédnél:

— Mama, kapok még egy kis tortát?

— Miért kérded?

— Mert ha nem kapok, lassabban eszem.

Czeiler István, Frick József, Jakabffy Ist-
ván, Krémer János, Mihályovits Gyula, Porczán
Lajos, Probst Mihály, Rothmüller Ferenc, Pépás-
sy Pál, Schaefer Richard, Tabakovits Emil, Wild
Ferenc, Koch Dániel, Fock Gábor, Glück József,
Kruppa Károly, Kiss János, Münz I. Márton, Po-
lonyi Lajos, Reinhart Gyula, Radocsányi János,
Steigerwald Alajos, Stoll Béla, Várhol László,
Braun Samu, Kohn Jakab.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete igazga-
tósága emlékkönyvet ad ki a jubiláris ünnepség
emlékezetére. Nem lesz diszes album ez a könyv,
hanem egy szerény füzet, de aki átlapozza, elol-
vassa számadatait, megnézi statisztikai kimutatá-
sait, szemléltető grafikonjait, rövidesen észre
fogja venni, hogy megtelik a szíve hittel, bizalom-
mal, szeretettel, ragaszkodással és büszkeséggel,
mert mindazt, ami ebben az emlékkönyvben adat,
szám, pénz, iparosok produkálták, hogy iparos-
kon segítsenek általa.

Meghívó

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete október
21-én délelőtt 11 órai kezdettel az aradi Iparos
Kulrház nagytermében

díszítés keretében ünnepi meg fennállá-
sának 35-ik és újjáalakulásának 12-ik év-
fordulóját.

Nem egyszerű jubileum akár ez lenni, hanem
meg akarunk emlékezni az intézmény alapítói-
ról, akik elvetették a szövetkezeti eszme magvait Ara-
don és azokról, akik 12 év előtt nagy lelkesedés-
sel és törhetetlen hittel vették kezükbe a további
építés nagy feladatát. Ünnepe lesz ez az iparos
szolidaritásnak és bizonyosságtétel mellett, mire
képes az önzetlen munka, az áldozatkészség és az
emberszeretet. Elő példaként mutatjuk ezt be
Arad iparosságának e nagy hivatású és legfont-
tosabb intézményén.

Az első nemzedékről reánk maradt hűgyo-
mányokat híven ápolni és a jövő nemzedéknek
épen és sértetlenül átadni mindig erénye volt az
iparosságnak, mert ezek a hagyományok tartották
együtt, tették megértővé, fejlesztették sorában
az összetartást, amely alapja minden sikernek és
előhaladásnak.

De be akar az igazgatóság ez alkalommal szá-
molni arról is, milyen hű sáfárja volt a reá bizott
értékeknek, hogy növelte naggyá az iparosságnak
ezt a most már pótolhatatlan intézményét, amely-
re büszkén tekinthetnek fel mindazok, akik tudá-
suk legjavával és szívük meleg szeretetével hosták
létre és fejlesztették naggyá a művet, amelybe es
idő szerint 1850 iparos van bekapcsolva. Ilyen
hatalmas erkölcsi alapja van az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezetének, amely soha nem lankadó
erővel dolgozik a jövő számára, állhatatos buz-
galommal állítja sorompóba a tavok újabb és
újabb rajait, megtölti őket az szövetkezeti hi-
ránti élő buzgalommal, támogatva és segítve
őket az élet göröngyös és akadályokkal teli útjain.

Az anyagi előrehaladásról csak annyit, hogy
1899-ben, az alakulás évében a szövetkezet mér-
lege 37.466 korona volt, 1922-ben az újjáalakulás
előtt 68.227 lejt tüntet ki és ma 37 millió lej áll
a tagok rendelkezésére.

Ehhez a becsámolóhoz és erre az ünnepre
hívjuk meg nemcsak szövetkezetünk minden tag-
ját, hanem mindazokat, akik a szövetkezeti esz-
me mellett akarnak hitet tenni, hogy hitben meg-
erősödve, új célokat kitűzve haladjunk tovább
azon az eddig jól bevált úton, amely sikerről-
sikerre, eredményről-eredményre mindig előre ve-
set.

Arad, 1934. október hó 8-án.

Testvéri üdvözléssel!

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete
Igazgatósága

Jogesetek a kisipar köréből

HOGYAN INTÉZKEDIK A TÖRVÉNY A KÁRTÉRITÉSI ÖSSZEG ÜGYÉBEN, A MELY AZONNALI HATÁLYU FELMONDÁSNAL SÜLYOS SÉRELEM CIMÉN A MUNKAADÓT VAGY MUNKAST ILLETI?

Nemcsak a felmondási időre szóló illetmény, hanem külön erkölcsi kártérítés is megilleti a munkaszerződés sértett felét, ha a másik féltől azonnal hatályu felmondásra okot adó sérelmet szenvedett.

NEMCSAK A MUNKASNAK JAR A MUNKAADÓTÓL, HANEM A MUNKAADÓNAK IS JAR A MUNKASTÓL A MUNKAS FELMONDÁSI IDŐRE SZÓLÓ BÉRE, HOGYHA AZONNALI HATÁLYU FELMONDÁST NEM TUDTA KELLŐKÉPPEN MEGINDOKOLNI ÉS EZALTAL A MUNKAADÓNAK ANYAGI VAGY ERKÖLCSI KÁRT OKOZOTT.

A régi törvények értelmében úgy a munkaadó, mint a munkás a szolgálati viszonyt a törvényben meghatározott időtartamra bármikor, a mikor a törvényben meghatározott idő bekövetkezett, vagy a szerződés ezt megállapította, felmondhatta. A felmondás következtében

a törvény vagy a szerződés határozta meg, hogy mennyi időre kell felmondani. Ezenkívül a régi törvény is megengedte mindkét félnek a rögtöni hatályu felmondást, ha olyan tények merültek fel, amelyeknek alapján bármelyik fél részére a szerződés további folytatása lehetetlenné vált.

Ezt az elvet az új törvény is megengedi és a törvény 74. szakaszának c. és d. pontjában említi. Különbség van azonban az új törvény rendszere és a régi között. Ha ugyanis ilyen rögtöni hatályu felmondás történik, bármelyik fél, tehát akár a munkaadó, akár a munkás mond fel azonnali hatállyal, nemcsak a felmondási időre járó fizetési összeget kérheti kártérítés címén egyik a másiktól, hanem

ezen az összegben felül még egy külön összeget is kérhet erkölcsi kár címén az a fél, akivel szemben a rögtöni hatályu felmondás olyan indoklással történt, hogy az súlyos sérelmet követett el a másikkal szemben.

Ezt a kérelmet a keresetben elő kell terjeszteni vagy a keresetben külön fenn kell tartani, hogy az érvényesíthető és igényelhető legyen.

A fentiekre vonatkozó 79. szakasz szerint súlyos hiba esetén meg van engedve, hogy egyik fél a másiknak felmondhasson a felmondási idő tekintetbe vétele nélkül. Ez esetben azonban a felmondó fél polgárilag felelős marad a másik féllel szemben, ha a bíróság a felmondás jogosságát meg nem állapíthatná.

A fenti száraz szabályokat alábbi jogeset teszi szemléltetővé.

Felperes előadja, hogy alkalmazásban volt alperes cégnél, amely azzal az indoklással, hogy

mint művezető tisztviselő az alkalmazottak felvételénél visszaélést követett el, mert a felvendő alkalmazottaktól a felvételért a jövőbeni fizetésükből százalékot kötött volna ki, azonnali hatállyal elbocsátotta.

Ezt a felmondást alaptalannak tartja és a részére hat hónapi felmondási idő után járó összeget követeli, mert 10 és 15 év között szolgált a vállalatnál. A hat hónapi felmondási időt a munkatörvény 95-ik szakaszában foglalt rendelkezések értelmében az élvezett fizetés és javadalmak összegében

kár címén kéri megállapítani.

Arra való tekintettel pedig, hogy a felmondás súlyos hiba miatt történt és az alaptalan,

kéri a munkaügyi törvény 79-ik szakasza alapján az elszemvedett erkölcsi kárának megállapítását.

A hazai iparosság sérelmei, panasza és kívánságai a moldovai, bukovinai és besszarábiai iparosság Iaşiban megtartott nagygyűlésén

„A munkaügyi minisztérium a kisiparosság mellett” — „A betegségélyző nem áll helyzete magaslatán” — A munkanélküliség és a kisiparosság.

E hó 8-án tartották meg Iaşiban a moldovai, bukovinai és besszarábiai iparosok kongresszusát. A gyűlést Georgel Gheorghiu, a munkaügyi minisztérium főtitkára vezette. Margarind N. O., a iasi-i iparkamara elnöke üdvözölte a vendégeket és a vidéki delegátusokat, örömeinek adva kifejezést, hogy ilyen szép számban gyűltek össze.

Gheorghiu, munkaügyi miniszteriumi főtitkár Nistor munkaügyi miniszter üdvözlését tolmácsolta és beszámolt arról, hogy

a munkaügyi minisztérium vezetősége minden igyekezetével azon van, hogy a kisiparosság problémáit megértően elintézzé.

Racovita O. Iasi város üdvözlését tolmácsolta és hangoztatta, hogy

a kisiparosság az állam egyik fontos fenntartó eleme és biztos záloga az ország gazdasági fejlődésének.

Ezután Enescu építész, az építésszek országos szövetségének elnöke, Belciu ügyvéd Iasi vármegye részéről, Constantinescu P. a betegségélyző pénztár részéről, Balif ploestii mérnök, Munteanu (Galat), Albulet (Chisineu) és Vulpe (Timiso-

Ennek a kárnak mértékét az összes körülmények mérlegelésével a bíróság hivatott ugyan megállapítani,

de ő a maga részéről ezt a szenvedett erkölcsi kárt 500 ezer lej összegben kéri megállapítani.

A bíróság tájékoztatására közli, hogy 15 éven át volt a vállalat vezetője 10 ezer lej havi fizetéssel, a havi forgalom két százalékából álló jutalékkal és évi 50.000 lej külön remunerációval.

A vállalat viszontkeresettel élt. Kérte felperes keresetének elutasítását, mert

a munkaügyi törvény 95. szakasza értelmében jogosult volt felmondás nélkül elbocsátani a művezetőt.

E szakasz értelmében azon a címen, hogy a munkaszerződés felperes hibájából szakadt meg, tehát

a felmondási időre járó összeg mint kártérítési összeg a munkaadó vállalat által is igényelhető, ezen összeg megfizetésére kéri felperest kötelezni.

A felmondást rögtöni hatállyal a felperes hibájából kellett eszközölni, mert az a munkaügyi törvény 74-ik szakaszának c. pontjában foglalt súlyos visszaélést követett el.

A bíróság a bizonyítást lefolytatta. A lefolytatott bizonyítás eredményeképpen megállapította, hogy

a művezető a visszaéléseket nem követte el.

A gyárból a mai munkaviszonyok között elbocsátott munkások feljelentették a művezetőt, hogy

tőlük a felvételkor pénzt fogadott el és hogy az ujonnan felvett és régebben a gyár kötelekében dolgozott munkásoktól beléptük után pénzt vont le.

Megállapított azonban a bizonyítási eljárás folyamán, hogy ezeket az összegeket azért vonatta le, mert a munkások hónapokkal előbb a gyárnál már alkalmazásban voltak, amikor is fizetésük bíróilag volt letiltva. A gyár tévedésből ezeket a bírói letiltásokat nem fogatosította, így az összegeket újra belépésük alkalmával kellett levonásba hozni, mert a gyár annak idején ezeket az összegeket az alkalmazott munkások helyett köteles volt kifizetni. Akkor azonban a művezető ezeket az összegeket csak úgy tudta a gyár számára megszerezni, hogy a munkásoknak kijelentette, hogy bizonyos díjat kell fizetniük a felvételért. Ezt a tényt azonban a gyár pénztárosának tudomására adta, aki az összegeket a levonáskor a gyár pénztárába be is fizette és ezek a tételek szabályszerűen el is könyveltettek.

Elbocsátásakor a gyár vezetőségének mindezeket elmondotta, de nem vették figyelembe, holott nyilvánvaló, hogy a gyár érdekében járt el.

ara) szólaltak még fel. A felszólalók valamennyien a kisiparosság nehéz helyzetét ecsetelték. Rámutattak arra, hogy

a betegségélyzőpénztár egyes helyeken nem áll helyzete magaslatán.

A delegátusok hangoztatták, hogy

a munkanélküliség a kisiparosság körében is szedi dőzotait és követelték a kontingentálás beszüntetését, ami szintén nagyban hozzájárul a munkanélküliség növeléséhez.

Haroveianu A. iasi-i iparkamarai szenátor a kereskedelem és ipar jelenlegi nehéz helyzetét vázolta, amelyből egyetlen út vezet ki: a kereskedők és iparosok összetartása. A munkakamarák, a betegségélyző biztosítás, az ipartörvény, munkanélküliség, stb. valamennyi rendkívül fontos probléma és egyformán foglalkoztatja a kormányt és a törvényhozó testületet. Az utóbbi években a munkasztrálya és kisiparosság helyzete mindjobban foglalkoztatta a kormányokat és megállapítható, hogy a szociális törvényhozás mind nagyobb fejlődésről tanuskodik.

A kongresszus üdvözlő táviratot intézett az uralkodóhoz.

Bizonyos, hogy az eljárása nem volt törvényes a munkásokkal szemben, amikor külön bírói eljárás nélkül a régi letiltásra levonásokat eszközölt, de ő ezt a gyár érdekében tette, amiért semmi esetre sem érdemelte azt, hogy a munkaadó a szolgálatból éppen ezen a címen elbocsássa és egyben erkölcsileg megbélyegezze.

A bíróság úgy találta, hogy a vállalat a felmondási joggal visszaélt, mert törvénytelen indokból mondott fel, így a munkaügyi törvény 79. szakasza értelmében külön kártérítési kötelezettséggel is tartozik.

A bíróság álláspontja szerint egy jog gyakorlása által

ha az úgy használtatik fel, hogy a másik fél jó hírneve szenved, a joggal visszaélő kártérítéssel tartozik.

A bíróság az adott körülmények mérlegelése mellett a felperes szolgálati idejének figyelembe vételével és jóhírnevén esett sérelem címén felperes kárát 300 ezer lej összegben állapította meg. A felmondási időre járó kár összegén felül tehát alperes céget még ennek a 300 ezer lejnek a megfizetésére is kötelezték a felmerült költségeken kívül. A viszontkeresetet pedig, mint alaptalant, teljes egészében elutasították.

A fenti eset figyelmeztető, ha a munkaadó felmond és ezt indokolja, vigyázzon, mert ha a felmondás indoka törvénytelen, vagyis nem mondott fel olyan indokból, amelynek rögtöni hatállyal való elbocsátás lehet a következménye, kiteszi magát ilyen külön kártérítési pernek is. Leghelyesebb tehát, ha a munkaadó, ha felmond, nem indokolja a felmondást, mert erre nem köteles, de ha indokolja, az indok való is kell legyen. Természetes az is, hogyha az alkalmazott mond fel rögtöni hatállyal és az indok, amelynek alapján felmond, nem igaz, akkor éppen úgy kártérítéssel tartozik a már közölt szabályok szerint az alkalmazott is. Ez is előfordulhat, ha például egy konkurrens vállalat magasabb fizetéssel egy vezető tisztviselőt vagy munkást magához édesget, az alkalmazott rögtöni hatállyal felmond és a felmondásban teljesen alaptalan indokokat hoz fel. Ez esetben a vállalat, amelynél alkalmazásban van, a törvény 95-ik és 79-ik szakaszai értelmében ellene

a felmondási időre járó fizetés összegében meghatározott károsszeg követelhetése mellett még külön, úgynevezett eszmei kár megfizetését is kérheti, amit a bíróság meg is fog állapítani.

A fenti jogesetet azért közöltem teljes egészében, mert e tekintetben a joggyakorlat most van kialakulóban és igen fontosnak tartom, hogy az alapelveket az érdekelt munkaadók ismerjék.

Közi: Dr. Kele Sándor ügyvéd Arad.

Panaszok a székely- földi betegsegélyző inkasszó tulkapásai ellen

A háromszéki megyei községekben is megindult az adóprés. Torja községben Vizi-András valami örökösödési illetékel volt hátralékban, a mit nem tudnak rajta behajtani. Strangieru adóvégrehajtót ez nem hozta zavarba, hanem csendőrs kíséretében megjelent a beszámíthatatlan Vizi Istvánné házában és fia adósságáért annak most betakarított termését szállította el.

Kézdivárhelyen

több iparos a betegsegélyzőnek tartozott régi hátralékkal.

A napokban a brasovi társadalombiztosító pénztártól egy inspektor jelent meg rendőrkomszár kíséretében a városban és

a hátralékok fejében elszállította az iparosok lefoglalt butorát.

Török Samu sörgyáros már régen beszüntette az üzemét,

a nem működő gyárban már a golya rakott fészket, azonban régi betegsegélyző hátralékért őt sem kerülte el a sors.

Egy egész szoba butorzatát tették szekérre és szállították be a rendőrség udvarára. Jellemző az ő esetére, hogy a betegsegélyző 7500 lej követelésével szemben neki is volt 1700 lej követelése a felebbezését most október 9-én kellett volna tárgyalni. Hiába volt a tiltakozása, hiába az ipartestület közbelépése, az aktust megállítani nem lehetett.

DIE ENTSCHULDIGUNG.

— Verzeihen Sie, dass ich Sie gestern nicht grüßte, als wir uns in der Hauptstrasse begegneten — ich habe Sie nicht erkannt.

— Wieso wissen Sie dann, dass Sie mir begegnet sind?

JOL APOLT BUNOK.

Urvacsora osztáskor egy kajlabajuszu, mord kinézésű tanyai magyar áll a nagytiszteletű ur elé.

A pap a kezébe adja a kelyhet, — lehetett jó egy liter bor benne, — amit az öreg egy hajtára ki is ivott.

A nagytiszteletű ur rosszalólag csóválja a fejét, amikor látja, hogy a kehely egész tartalma eltűnik az öreg tanyai torkában és rászól:

— Sok is less tán, hó!

— Sok itt, instálom, a bűn is...

PEREK LAVINAJA A SZÉKELY- FÖLDÖN A ZENESZERZŐI JOGDÍJAK MIATT.

Köztudomású, hogy a Román Zeneszerzők Egyesülete vidéki képviselői minden alkalmat megragadnak, hogy mindazoktól, akik nyilvános helyiségben muzsikálnak, ha csak alkalmilag is, pénzt szerezzenek. Számtalan panasz, sőt botrány tartkítja ezeknek az uraknak a működését. Most aztán Ciuchban tulságosan szokatlan jelenség észlelhető. Az egyes falusi csendőrségek segítségével kihágás címén bíróság elé állítják az összes „malacbandákat” és a falusi korcsmárosok nagy részét. Az ide vontakozó feljelentések leszögeznek, hogy zenészek, zeneszerzői díjak előzetes lefizetése nélkül muzsikáltak és a korcsmárosok, akik anyagilag felelősek azért, túrték azt. Mondanunk sem kell, hogy a ciucmegyei falusi „zenészek”, olyan régi magyar nótákat nyekergetnek, melyek keletkezésük sehol a földkerekségen nem ismerték a zeneszerzői díjakat. Egyetlen napra a tizes számat jóval meghaladó csoport úgy volt tárgyalásra kitűzve. Minden esetben elnapolták a tárgyalást. A kétségtelenül érdekes ügyek kimeneletét osztatlan érdeklődéssel figyeli a megye lakossága.

DEFINICIO.

— Mi egy kokott?

— Olyan nő, aki hitellel öltözködik és késszpenzért vetkezik.

Az új kereskedelmi miniszter is a kompenzációs rendszer mellett foglalt állást

Bukdácslások, bizonytalanság és tapogatózások után a kormány — helyesebben annak új kereskedelmi minisztere — állást foglalt a külkereskedelmi áruforgalom új rendszerével. Az elhatározás csakugyan az lett, ami előrelátható volt:

fentartása a kompenzációs forgalomnak, sőt annak további kiépítése és általánosítása.

A kereskedelmi minisztériumban értekezlet volt az új miniszter elnöklése mellett s itt alaposan vizsgálat alá vették a kormány által eddig alkalmazott forgalmi rendszereket, a kontingensnek rendszeret, az áru-clearinget, valamint a Banca Nationala javaslatait, amelyek egy szigorúbb kiviteli rendszert kívánnak a jegybank vizuallatásának biztosítása érdekében. Mindezen rendszerek alapos megvitatása után a szakértekezlet megállapította, hogy minden igényt, tehát a jegybankét épenugy, mint a gyárosokét és a kereskedőkéit is csak a kompenzációs rendszer elégítheti ki. A nagyipar képviselői már régebben sürgették ennek a kiviteli és behozatali rendszernek általánossá tételét, a kereskedők nevében pedig a bucurestii Sfatul Negustoresce egy küldöttsége járt éppen tegnap a minisztériumban és kérte, hogy a kormány a sok kísérletezés és tétovázás után foglaljon állást a kompenzációs rendszer fentartása mellett.

Az érdekeltség álláspontja győzött: a kereskedelmi miniszter a kompenzációs rendszer fentartása és kibővítése mellett döntött s ennek első jeleként elrendelte, hogy azok

a korábban kiadott kompenzációs engedélyek, amelyek érvényet a kormány szeptember 20-ával megszüntette, november 1-ig birjanak érvénnyel.

Ez természetesen csak átmeneti állapotot teremt arra az időre, amíg a végleges szabályozás megtörténik. A kérdés végleges megoldása azonban szintén a kompenzáció lesz, de bizonyos módosításokkal az eddigi rendszerrel szemben. Így előreláthatólag kompenzációs engedélyt csak annak fognak adni, aki

az exportálandó áru értékének 25 százalékát devizákban előre befizeti a Banca Nationalának.

Ennek a rendszabálynak akadálya az, hogy az exportőr nem tudhatja előre, hogy árújáért a külföldi piacon milyen árt tud elérni az áru ellenértéke is csak az export lebonyolítása után folyik be kezeihez. A minisztériumnak azonban az a terve, hogy középárakat állapít meg az export-cikkekre s tekintet

nélkül arra, hogy az exportőr elérje ezt az árat a külföldön értékesített áruért, a deviza leadást ezen az alapon kell teljesítenie. Ilyen módon biztosítva lenne a Banca Nationala devizaszükelete is és a jegybank nem volna kitéve annak, hogy a devizaleadásoknál az exportőrök megrövidítsék a Banca Nationalát. A multban ugyanis azt tapasztalták, hogy az exportőrök növelni ohajtva szabad devizaik aranyát, alacsonyabb export-árakat mondtak be s vevőjükkal alacsonyabb árról szóló okmányokat állítottak ki. Ennek lehetősége az új rendszer mellett megszűnik.

Mindez azonban meg csak terv, amelyből csak azután válik valóság, ha a kereskedelmi miniszter meghallgatta az érdekeltek minden rétegét, tehát az exportőröket, a gyáripárosokat és az importáló kereskedőket. Remélhető azonban, hogy október 15-re mindez megtörténik s e hó közepeig megszűnik a bizonytalanság, amely most a kivitel és behozatali kereskedelem terén uralkodik. Igaz, hogy értékes időt veszített az ország termékeinknek külföldi értékesítése terén, mert a legforgalmasabb hónapban szünetelt az export, de a hosszú száraz őszi időjárás mellett a veszteségek még behozhatók lesznek, ha a hó közepeig az új rend életbelép s az csakugyan minden érdeket kielégítő és visszaélésmentes lesz.

ÚJ TANONCISKOLAI IGAZGATÓK TIMISOARAN.

A timisoarai városi Interimár bizottság ki-neveste az 1934—1935 iskolai évre a tanonciskolai igazgatókat. A rajszakosztály igazgatója Corneli Liaba, a lánytanonciskola igazgatója Sofia Gavrilă, az első kerületi tanonciskola igazgatója Stefan Vulpe, a második kerületé Emil Nistor és Nicolae Crăciunescu, a harmadik kerületé Iosif Pop, a negyedik kerületé Gheorghe Oeris és Teodor Stolanovici, míg az ötödik kerületé Vasile Puscaru lett.

FLIRT AM CORSO.

Er: — Ich bin aus sehr guter Familie, meine Eltern haben neun Kinder...

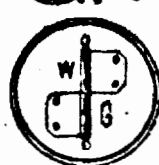
Sie: — Wenn Sie glauben, dass das flir mich animierend ist, irren Sie sich!

CSAK NEM ERTI.

— Talán kételkedes a szerelmemben? — kérdezi a férj.

— Nem kételkedem, csak nem értem, hogy szerethet egy ilyen elegáns férfi, amilyen te vagy, olyan rosszul és szegényesen öltöztél, mint én vagyok.

Grundmann
Grundmann
Grundmann
Grundmann

Tegyen próbarendelést!
Kapnátó minden vaskereskedésben!

zárat és kilincset nem kell össze-
reszelni

összeillesztve hozza a vasalást for-
galomba

gyárt mindenfajta ajtó és ablak-
vasalást

bevésozárának szerelésénél, ha
Grundmann-kilincset vesz hozzá,
egy órai munkaidőt takarít meg

A BETEGSEGÉLYEZÉS ÚJ MÓDJA.

A dumbravai betegsegélypénztári közegek egy szép napon — valószínűleg csekély volt aznap a bevétel — elindultak hajtóvadászatra és busás eredményekkel tértek vissza.

A betegsegélyző pénztár közegei egy nap alatt 63 iparost büntettek meg Dumbraván 2500 lej büntetéssel fejenként.

A dumbravai iparosok először csak rossz tréfának minősítették a büntetéseket. Pedig csak ezután következett a kegyetlen valóság.

A betegsegélyzőpénztár a már megfélembezett büntetéseket könyörtelenül végre akarta hajtani. Társzekerekkel jelentek meg az iparosok műhelyei és üzletei előtt és csak azok erőyes fellépése akadályozta meg a tulbuzgó közegeket, hogy megbiztatásukat el is végezzék.

BARÁTNÖK.

— Aztán, mondja, igaz, hogy a Sári?
— Minden valószínűség szerint.
— Hallatlan, ki hitte volna...
— Ugyan, ne legyen úgy oda. A Sáriról mindent elhiszek. De hát mi is történt vele tulajdonképpen?

— Meghalt.
— Na, mit mondtam?

TANONCOKAT CSAK SZERZŐDÉSSEL LEHET FELFOGADNI.

A timisoarai munkakamara értesíti az érdekelteket, hogy a munkaszerződésekre vonatkozó törvény, amely egységesítő jelleggel bír, minden más rendelkezést hatályon kívül helyezett. Törvény kimondja, hogy tanoncot csak szerződéssel lehet felfogadni és ennek a szerződésnek egyik példányát a munkakamarához kell betérjeszteni iktatás végett.

FREUNDINNEN.

— Wie gefaellt dir meine Photographie?
— fragt Hilde ihre Freundin.
— Ausgezeichnet — meint Grete, — so solltest du wirklich aussehen.

MI AZ ELJÁRAS AZ EGY SZEZONRA SZÓLÓ ITALMÉRÉSI ILLETEK KÉRVÉNYEZÉSÉNEL.

Az ugynevezett szezon-italmérés engedélyeket évenként bocsátják ki és a szezon elteltével azokat megsemmisítik, nehogy visszaélések történjenek a kereskedők részéről, akikkel szemben a szezon lejártá után is elnéznék az italmérés folytatását, illetve az ellenőrző szervek részéről, a melyek az ilyen visszaéléseket esetleg elősegíthetik.

Az olyan italmérő, akinek szeszestital eladására vonatkozóan már az elmúlt szezonban engedélye volt, nem köteles összes okiratait újból betérjeszteni, ha a következő szezonban hasonló engedélyt kér, azonban természetes, hogy az illetékes helyi hatóságoktól el kell nyernie az új működési engedélyt.

A szezon-italmérés engedélyek iránti kérvényeket elintézés végett a Monopol-vezérigazgatósághoz kell felterjeszteni.

AMERIKA.

Kohnnak megérkezik Amerikából a barátja, aki ott sok pénzre tett szert és nagyon büszke a hatalmas újvilágra.

Az amerikai már negyven éve nem volt Pesten, így mindent meg kell neki mutatni. Kohn magyaráz:

— Látod, ez itt a parlament.
— Mbach, — mondja az amerikai — ez is valami, nálunk a parlament az égig ér.
— Csak nem?
— Nahát, valamivel lejjebb.
— Ez itt a Bazilika.
— Mbach, ez is egy Bazilika? Nálunk a Bazilika is az égig ér.
— Ne mond már, az is az égig?
— Nu, hát valamivel lejjebb.

Kohn bosszantotta a hencsés és mikor a szülészeti klinika elé értek, így szólt:

— Látod, ez itt a szülészeti klinika. Ez arról nevezetes, hogy itt a nők a szájukon szülnek.
— A szájukon? Na, ne mond.
— Nu, — mondja Kohn, — hát valamivel lejjebb...

Negyven, darab egyenként hárommillió és számos kisebb nyereményt osztanak ki a belföldi kölcsön aláírói között

Bucurestiből jelentik: A napokban értekezletet tartottak a pénzügyminisztériumban Slavescu pénzügyminiszter elnökletével a belföldi kölcsön ügyében. Elfogadták a belföldi kölcsön kibocsátási tervét, amely szerint a kibocsátási árfolyam 88 lesz, tehát

az ezer lejes címletért az aláírónak 880 lejt kell fizetnie.

Az amortizáció 12 százalékos, míg a kamat 4

és fél százalék lesz. Ezenkívül sorshuzás útján jutalmakat adnak az aláíróknak, még pedig 40 darab egyenként három millió, 80 egymillió, 160 félmillió, 160 negyedmillió és 1060 százezer lejes nyereményt sorsolnak ki a kötvények tulajdonosai között. Más kedvezmények: az aranykursus biztosítása, valamint az adómentesség. A belföldi kölcsön kibocsátási feltételei holnap jelennek meg a hivatalos lapban.

Arad állomást érintő vonatok indulási és érkezési ideje

Ervényes október 7-től.

Arad-Timisoara		Timisoara-Arad	
Szem. i.	0:20	Szem. i.	0:10
6:30	7:41	5:35	6:49
8:21	9:32	8:10	9:25
11:10	12:18	13:01	14:10
16:05	17:14	18:55	20:04
20:22	21:32	22:10	23:22

Arad-Levrlin-Nerău

Szem. i. 7:40 € 9:26 € 11:11
17:35 20:07 21

*Jimboiea felé közv. csatlak.

Nerău-Levrlin-Arad

Szem. i. 4:10 i. 5:11 € 7:28
15:40 *16:55 19:10

Jimboieáról közv. csatlak.

Arad-Teluş-Bucureşti

Szem. i. 21:49 € 4:10 € —
Gyors i. 16:41 20:56 7:00

Szem. i. 14:55 21:32 —

Rapid i. 23:52 — 12:00

Orient i. 5:53 — 14:55

Szem. i. 7:55 13:53 —

Bucureşti-Teluş-Arad

Szem. — i. 18:02 € 0:08

Szem. — 23:40 € 6:15

Szem. — 5:02 11:00

Rapid i. 18:45 — 6:54

Gyors 23:35 9:45 14:04

Orient 17:40 — 4:45

Arad-Oradea

Szem. i. 2:10 € 5:55

7:03 10:25

14:31 17:42

20:30 23:47

Szem. i. 3:00 € 6:12

7:50 10:55

12:25 15:43

20:25 23:42

Arad-Pecica-Battenya

Motor i. 5:30 € 6:40 € —

7:00 7:31

10:25 10:58

14:20 14:53

17:25 17:59

20:20 20:54

11:35

18:36

—

Battenya-Pecica-Arad

Motor i. — i. 6:10 € 6:44

— 7:42 € 8:14

11:55 12:31 13:06

— 15:14 15:50

18:55 19:26 20:00

— 21:05 21:39

Arad-Decabal-Lőkősh.—Bpest

Szem. i. 7:29 € 7:55 € — € —

Szem. 13:10 14:10

Orient 4:50 5:06 5:33 8:43 ny. pu.

Rapid 7:09 7:25 8:10 11:45 k. pu.

Szem. 9:45 10:08 10:50 19:10

Gyors 15:01 15:19 16:07 19:53

Szem. 18:50 19:09 19:48 4:50

Bpest-Lőkősh.—Decabal-Arad

Gyors i. 9:00 i. 14:34 i. 15:20 € 15:39

Szem. — 12:10 12:31

Rapid 17:00 22:34 23:21 23:37

Szem. 21:00 7:22 8:29 8:50

Orient 22:05 3:04 3:32 3:48

Szem. 5:55 17:05 17:50 18:11

Szem. — 6:10 6:50

Arad-Brad

Szem. i. 7:43 € 12:55

13:52 18:58

18:07 23:05

Szem. i. 2:20 € 7:45

7:30 13:10

14:39 20:06

Arad-Sántana-Otlaca

Motor i. 10:12 € 10:55 € 12:25

18:59 19:32 20:55

Otlaca-Sántana-Arad

Motor i. 5:00 i. 6:20 € 6:58

14:28 15:55 16:35

Arad-Ineu

Motor i. 10:12 € 12:31

Motor i. 13:42 € 16:35

Sántanán átszállás.

JÖVŐ ÉVI APRILIS 1-TŐL A TERMELOK MONOPOL-ENGEDELYVEL IS CSAK BORT ADHATNAK EL.

Az olyan termelők, akik a jelenlegi szesz-törvényt megelőző rendelkezés alapján kaptak italmérési engedélyt, amelynek alapján kicsinyben saját termésükből bort, cujkát, törkölyt és élesztőt árusíthatnak nyílt vagy zárt helyiségekben, helyiségen kívüli fogyasztásra,

a szeszestitalok kimérését továbbra is az eddigi rendszer szerint folytathatják 1935. április 1-ig, amittől kezdve már csak bort adhatnak el.

A Monopol-vezérigazgatóság felhívja a helyi hatóságok figyelmét, hogy azok a termelők, akik a jelenlegi törvényt megelőző rendelkezések

alján engedélyt nyertek szeszestitalok eladására, az új törvény 169. szakasza A. pontjának 4-ik bekezdése értelmében

kizárólag csakis saját termésü borok eladásával foglalkozhatnak.

Akik ez ellen vétének, azoktól a jogot örökre elvonják és ellenük a kihágási eljárást megindítják.

SEGITSEG! ANYÓSVICC...

A férj hazajön, ránéz a falra és így szól a feleségéhez:

— Na, már megint itt járt az anyád?
— Itt volt, — feleli csodálkozva az asszony,
— honnan tudod?
— Mert le van köpve az arcképem.

Vas-és fémöntés

LADISLAU

Gépműhely

Prezidiós szerző-művek készítése.

ASSAEL

LÁSZLÓ

MŰKATOSSÁG Arad, Cal. Radnei 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készítenek.

Hajmosó
és **hajszerítő**
készülékek
és más
fodrászati
cikkek
olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengli-ház.

A JÓ PARTI.
A házasságkötés előtt nagy hávval ajánl egy lányt:
— Vegye el ezt a leányt, borzasztó gazdag.
— Igen, igen, de hiszen szűz.
— Miből, majd kocsin fog járni.
— De az egyik szemére vak is.
— Annyi baj legyen, nem vesz észre mindent.
— De pupus is.
— Na halljal! Hát semmi hibája ne legyen?

Ajánljuk versenyen felülálló géphajtó- és tömítő-köteleinket,
malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, labtörő, grádli, butorszövet, plüss, arik, butorugó, mindenféle kárpitoskellékek. Zsák, zsinag, kötél, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyálmányok

Schönberger és Grästein R. T.
Arad, ul. Neuman ház

A szépségápolás a régi egyiptomiaktól napjainkig

Irta: **TÖRÖK LAJOS**

A bőr szépítésére és díszítésére való hajlam az ember fejlődésének már igen korai szakában jelentkezett; legalább is ezt bizonyítják azok a bronzból készült hajtűk, függők, fatövisből készült fésűk, amelyeket az őskori ember letelepülési helyein találtak. Igen valószínű, hogy az őskori ember bőrének szépítésére ugyanazokhoz az eljárásokhoz folyamodott, amelyeket a kultúra előrehaladásának fokán álló primitív ember ma is alkalmaz és föltehető, hogy bőrt festette, tetoválta, vagy díszítő hegeket idézett elő rajta, fülcimpát, ajkát, orrszögét átfúrta és az így keletkezett lyukakba karikákat, vagy korongokat helyezett el.

Kozmetika — háromezerötíz év előtt.
A kozmetikára vonatkozó első feljegyzések a régi Egyiptomból származnak és az Ebers-féle papyrusban foglaltak. Ez a papyrus hozzávetőleg a K. e. 1500. évből származik és a hajkonferálás, a teint javítását, a ráncok eltüntetését, a lehellet frissességét célzó tanácsokat tartalmaz. Pagel szerint öszi esetében pl. fekete tannal, bizonyos rákfajta epéjéből s egy szarv pörkölt patájából készült keveréket ajánl.

*Török Lajos európai hírnevű bőrgyógyászprofesszor kozmetikai kézikönyvének, amely most franciául is megjelent az e cikkben közölt igen érdekes anyag a bevezető része.

FOGTECHNIKUSOK KONGRESSZUSA A FŐVÁROSBAN.

Múlt vasárnap tartották Bucurestiben országos kongresszusukat a fogtechnikusok. Számos delegáció jelent meg az okiráltságból, Erdélyből, Bánságból, Besszarábiából és Bukovinából. Valamennyi felszólaló a fogtechnikusok tartóhatatlan helyzetét ecsetelte. Követelték az 1923-ik évben hozott törvény igazságtalan rendelkezésének visszavonását oly módon, hogy azok a fogtechnikusok, akik már az 1923-ik év előtt önállóan dolgoztak, továbbra is szabadon gyakorolhassák iparukat. A kongresszus ilyen értelemben fogalmazta meg határozati javaslatát. Elhatározták, hogy emlékiratukat öfelségéhez, a királyhoz is benyújtják.

BESZÉLGÉTES A KÁVÉHAZBAN.

— Mit szólsz hozzá, láttam Pompéji utolsó napjait.
— Ne mond és miben halt meg, szegény?

PECH.

— Én vagyok a világ legpecheesebb embere. Elvesztettem a keztyűmet.
— Megtörtént az már mással is.
— Igen, de én csak a jobb keztyűmet vesztettem el, mire mérgemben eldobtam a balit is.
— De hiszen akkor már egyre ment.
— Egy fenét! Délután megtaláltam az elvesztett első félkeztyűmet.

EGY TEMESVARI VENDEGLŐS TÖBBSZÖRÖS JUBILEUMA.

Brems Mihály, jólismert timisoara-józsefvárosi vendéglős vasárnap négyezer jubileumot ünnepel. Ötvenedik születésnapját, 25 éves házassági jubileumát nejevel, szillett Kremer Erzsébettel, vendéglősi működésének 30 éves és 35 éves énekesi jubileumát. Emeli az ünnepély fényét, hogy leánya ugyanekkor ünnepli öt éves házassági évfordulóját is.

IGY SE JÓ, UGY IS ROSSZ.

Gyermekkori barátok találkoznak
— Szomorú az én életem, Jani, — mondja a nő. — Jóképi, fiatal férjem van, de nem érek vele semmit: mindig beteg.
A férfi fáradtan legyint:
— Az én esetem sokkal rosszabb. Nekem egy ronda, vén feleségem van és mindig egészséges.

lottak. Ugy látszik, hogy bizonyos szépítőszerke hire már a távol múltban is — csak úgy, mint a jelenben — inkább a szépiúni vágyók hiszékenységen alapult.

Az ókor kultúrái: az egyiptomiak, zsidók, indusok, perzsák, görögök és rómaiak a fürdésre nagy súlyt vetettek, fürdés után pedig testüket illatos zsíradékokkal kenték be. Az egyiptomiak és indusok főleg a patakok és folyók vizében fürödtek, a zsidók sokat fürödtek meleg vízben is. A keleti népeknél a fürdés a vallásos szertartásokban is szerepet játszott, sőt bizonyos alkalomnál kötelező volt. A görögök is fürödtek az áldozatok bemutatása és jóslatok meghallgatása előtt.

Fürdők — könyvtárral egybekötve.

A görögök a testápolás céljaira emelt épületeket, az u. n. gymnasion-okat hideg és meleg fürdővel, izasztó- és gőzfürdővel szerelték fel. Később külön nyilvános fürdőket is emeltek. A rómaiak pedig a császárság idejében olyan nagy és pompás fürdőpalotákat (thermákat) építettek, hogy azok még a romjaikban is csodálatot keltenek. A nagy római közfürdők (ezek közül a legnagyobbban 500 fürdőzőnek jutott hely) könyvtárral voltak felszerelve, szobrokkal, oszlopokkal, mozaikkal, nemes köcsarnok, ital tartó díszítve, sőt, pihenőcsarnok, étel, ital várta a fürdőzőket és a fürdésen kívül mindenféle testgyakorlatra nyílt alkalom. A fürdőt rendszerint masszázsa és a test illatos olajjal való bekenése követte. Közfürdők nemcsak Rómában és a rómaiaklakta városokban, hanem még falvakban is épültek. Azonkívül számos magánlakásban is épült fürdő, amely a császárság és Róma hanyatlása idejében igen gyakran a legválogottabb fényűzéssel volt berendezve.

Culori preservative **CONTRA RUGINEI**
HELLONIUM
product de calitate pt.
fond și de acoperit
in toate nuanțele
Cereți **HEL-LA** Laborator
olerte speciale! Chimic Arad,
Strada Eminescu 21.

GLEICHE GEDANKEN.

Ein Komponist fragt nach Beendigung des Vortrages seiner neuesten Komposition den Theaterdirektor: — Wie finden Sie die Schlager?
— Merkwürdig — erwidert der Direktor, — dasselbe wollte ich eben Sie fragen.

TÜRELEM.

A szép Sára asszony csak most lett övegy, de a szerelmes udvarló máris megátogatja és szerelmével ostromolja.
— De Gyuszi, — mondja az asszony, — legalább addig várjon, amíg a gyászruhámot levetem.
— Na, — vonogatta a vállát a férfi, — addig az öt percig éppen várhatok.

NOVOLIN
STEFAN MUTZHAUS
TIMISOARA, JUDEBASSE NO. 12
KORTSELST. ERHALTEN SIE FACHTADEN
SCHNEIDEN UND STREICHEN
DUNG SPRITZ UND STREICHVERFAHREN
LABORANT. CUBANA. WERBUNG. VERKEHR.

Az arc kendőzése, a szemöldök és szempillák festése már a régi egyiptomiaknál és zsidóknál is divatos volt, sőt az egyiptomiak körmeiket hennával pirosra is festették. A rómaiak is használták a piros és fehér arcfestéket, hintőporok és növényi nyakkal készült paszták alakjában, a szemöldököt pedig égetett hangyatojással vagy korommal feketére festették. Hajfestés céljaira dióhéj kivonatot és ecetsavas olívet használtak. Később divatba jött a germánok világosszöke, vagy vöröses színű hajszíne, amelyet erősen lúgos hatású szappannal idéztek elő. Ilyen színű parokt is hoztak, mely a germánok hajából készült. A szőrtelenítés is divat náluk. Az arc szőrtelenítését valamely növényi termékkel végezték, amelynek összetételét nem ismerjük. A bal váll és hónalj, a tarkó és mell felső részének bőréről — mely a római viseletnél meztelen volt — a haját leborotválták vagy horzskővel ledörzsölték. A nők felső ajkukról és orrbejáratukból csipő segítségével távolították el a szőrt. A római nők éjszakára arcukat kovászból és tejből álló álarccal fedték be. Ennek a módszernek használatát sok mindenféle modern kozmetikai eljárással, különösen az arcpakolás sokféle fajtájával.

Illatszerek és szappan.

Az illatszerek használata úgy a kelet népeinél, mint a görögöknél és rómaiaknál nagyon el volt terjedve. Athénben használatukat annyira túlozták, hogy Solon az illatszerek árúitását férfiak számára tiltotta. A rómaiak nemcsak testüket, fehérműjüket s ruhájukat, hanem ágyukat, sőt kutyáikat és lovaikat is illatosították.

A homerosi idők görögjei a szappant még nem ismerték. Mosdásnál fahamut, szódát, nő-

Napi tizezer látogatója van a bucuresti-i mintavásárnak

A fővárosi ipari kiállítás és mintavásár sikere — mint Bucurestiből jelentik, — minden tekintetben felülmúlja a várakozásokat. A gyönyörű őszi időjárás kétségtelenül nagyban előmozdítja a kiállítás látogatottságát s alig van nap a megnyitás óta, hogy tizezernél kevesebb látogatója legyen a nagyszabású demonstrációnak. A kiállítás fő célja az volt, hogy az ország közönségének is bemutassák az ország ipari előrehaladását és a kiállítás ezt a célt valóban el is érte. A látogatók nagy tömege győződött meg arról, hogy Románia ipari fejlődése milyen óriási léptekkel halad előre. A kiállítás nagy látogatottsága kétségtelenül érdeme a román államvasutaknak is, amely nagyban megkönnyítette a vidéki látogatóknak a Bucurestibe utazást.

A legmegelégedettebbek a kiállítók maguk is, akik a bucurestii ipari demonstráció hatása alatt forgalmuk nagy fellendülésére készülhetnek fel. Ipar- és kereskedelem egy-

aránt az üzletkötések váratlanul nagy emelkedését jegyezhetik fel a kiállítás eredményeként. Ez természetes is egy új országban amelynek egyes részei előtt mindeddig ismeretlen volt az egész ország termelése.

Az utazási irodák lázas munkában vannak a kiállításra tóduló vidékiek társasutazásainak megszervezésére. Egyesületek és alkalmi társaságok csoportosan keresik fel a fővárost, ahova az államvasutak kedvezményes jegyeit vehetik igénybe, ha legalább 48-as csoportokban utaznak. A kiállítás kormánybiztossága a Gara de Nord-on állandó kirendeltséget tart fenn, hogy a fővárosba érkezők elszállásolásában az utasoknak segítségére legyen. A kiállításra a belépődíjat is olyan alacsony összegben szabták meg — személyenként 10 lej a belépő díj — hogy minden ember nagyobb áldozat nélkül megtekintheti az ország gazdasági életének nagy-szerű megnyilatkozását. A kiállítás rendező-sége el is érte ezt a célját, a kiállítás erkölcsi sikere minden kétségen felül áll.

Itt az esős ősz!

regi ruháimat

Hospodár-hoz küldöm átfesteni, vegyileg tisztítani.

Arad, Strada Strolescu 13.
és Strada Eminescu 3

HAJNAL ELŐTT, HAJNAL UTÁN...

Sógor hajnaltájban részegen tántorog hazafelé. Hallja, hogy harangoznak. Eszébe jut ekkor a felesége, megrémül és számolni kezdi a kongásokat:

— Egy, kettő, öt, kilenc, tizenkettő, tizenöt, husz! Szent Isten! Ilyen késő még soha életemben nem volt.

— Uj gumiárugyári vállalat Bucurestiben. Societatea Anglo-Română pentru Cau-ciucuri S. A. cég alatt Bucurestiben 2 millió lej részvénytőkével mindenféle gumiárug előállítására részvénytársaság alakult. A részvénytőkéből M. Botez ezredes 500.000 lejt, C. Iacoby mérnök 400 ezer lejt, Maximilian Jovian 400 ezer lejt, Henry Lereanu 200 ezer lejt, Dimitrie Cosmatu 200 ezer lejt, Radu Costescu 150 ezer lejt és Gh. Nenisor 150 ezer lejt jegyzett le.

OH AZ A ZSILETT!

A zeneértő szabó elviszi a kollégáját a operába. Az első felvonás után megkérdi:

— Na, hogy tetszik?

— Nagyon.

— Hát szép is. De ez még semmi. Ismered te a Szevillai borbélyt?

— Nem. Magam szoktam borotválkozni.

vényi főzeteket, sőt még rothadt vizeletet is használtak. A gallok kecskefegyűből és tölgyfahumból készítettek szappant. A régi germánok is használtak szappant, de valószínűleg ez sem volt egyéb, mint zsírnak és hamunak keveréke. Ezt a szappant használták a rómaiak hajuk szőkitésére.

Európa népei a középkorban és az újkor nagyobbik felében tisztaság dolgában, főleg pedig a fürdő használatában messze elmaradtak az ókor kultúrnepeitől. A középkor aszkéta gondolkozása nem kedvezett a test kultuszának. A középkor embere azt hitte, hogy Istennek tetsző életet csak úgy élhet, ha minden figyelmét kizárólag lelkének tisztaságára fordítja, ennél fogva testére ügyet sem vetett. Hívó emberek csak ritkán fürdöttek, sőt bizonyos szerzetesrendek tagjai csak az év bizonyos napján, a hiersai szerzetesek például csak pünkösdkor és karácsonykor fürdöttek. (A római császárság idejében a közfürdők erkölcsstelen orgiák színhelyei voltak. Valószínűleg ezért volt ez az intézmény olyan ellenszenves az óskeresztények szemében.)

Fürdős borbélyok a középkorban.

Ebben az időben a mindennapi mosakodást sem végezték valami alaposan; mosdótálat nem használtak, hanem korsóból öntöttek kevés vizet a tenyerükre, majd arcukat kissé benedvesítették. Amikor a germánok a népvándorlás alatt megismerkedtek a rómaiak fürdőberendezéseivel, ugyancsak a keresztes hadjáratok után, midőn Európa népei Kelet fürdőszokásait megismerték, átmenetileg fellendült a fürdőügy, a fürdős borbélyok (Bader, barbier étuviste, Stewholder) által tartott fürdőszobák (Bädestube) száma megsaporodott. Ezekben a XIII.—XIV. századig nők és férfiak együtt fürdöttek, úgy, hogy csakhamar erkölcsstelen kicsapongások színhelyévé lettek és

amidőn a szifilisz feltűtötte fejét, a fertőzés útját rendkívül megkönnyítették. Ebben az időben a fürdőlátogatók száma lepadt, tisztességes nők pedig egyáltalán kerültek a fürdőket. A fa magasba szökött ára a fürdést alaposan meg is drágította, úgy, hogy kevésbé tehető emberek a közfürdőt nem is vehették igénybe. A közfürdőt tehát mind kevesebben látogatták és mivel fürdőszobával ellátott magánház csak igen kevés volt, a rendszeres fürdés háttérbe szorult. A XVII. század második felében számos magánembernek volt már ugyan fürdőszobája, de ezekben nem volt fürdőkád, hanem csupán egy nagy fürdőtál, „amelybe a lábat kellő óvatossággal bemártották” (Paschke). Csak a XVIII. században szerelték fel kellőleg a fürdőszobákat, sőt sokhelyütt fényűzéssel.

A haladás azonban igen-igen lassú volt és a XIX. század első felében még elég ritka volt a fürdőberendezés a magánlakásokban. Az akkori gondolkodásra jellemző, hogy amikor Berlinben Vilmos hercegnek, a későbbi császárnak palotáját építették, kifelejtették belőle a fürdőszobát, úgyhogy a palota lakói kénytelenek voltak a szomszéd Hotel de Rome-ban fürödni. A tengeri és általában a hűvös fürdő a XVIII. század vége felé népszerűvé vált Angolországban; a XIX. század vége felé és századunk eleje óta a szabad fürdő, kulturált népek között, valódi szükségletté vált. Ezzel egyidejűleg a szappan használata is elterjedt.

A sápadt arc divatja.

A kozmetikának az a ferde irányu, mely a renaissance idejében Olaszországban kezdődött, a XVII. és a XVIII. század első felében Franciaországban érte el tetőfokát. A régensség és a rococo erkölcsi romlottságának idejében a sápadt

HERRENFAHRER.

— Ich glaube, da ist etwas gefallen.

— Wir haben jemanden überfahren.

— Gott sei Dank. Wir sind also noch auf der Strasse.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa achite restanta in interesul lor propriu, fiindca in conformitatea §-lui 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decede... între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzásai járulékaikkal hátraleban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban: 795 Vad. lui Martin öz. Issekutz Mártonné.

In grupa B. csoportban: 789 Vad. lui Martin öz. Issekutz Mártonné, 790 Sot. lui Iosif Boros

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága értesíti a tagjait, hogy a halálzásai járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban 715.

In grupa II. csoportban 818.

Totodată rugăm membrii noștri, să se prezinte în biroul nostru spre preschimbarea carnetelor conform dispozițiilor lor statutelor noi apărute în No. 169. al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerint már életbelépett új alapszabály értelmében a könyvecskéik kicserélését végezték a csoport irodájában megjelenni szíveskedjenek.

arcasin, mint a kicsapongás jele tetszetős volt. Temérdek sok pudert szórtak az arcra, nyakra és mellre, sőt, hogy a fehér szín még feltűnőbbé váljon, fekete tafotából készült szépségtapaszkot (mouches) ragasztottak az arcra, még pedig nem egyet-kettőt, hanem tizenötöt, tizenötöt, sőt még többet is. Férfiak is használták a hintőport, sőt gyermekek arcát is behintették vele. A hajra is szórtak hintőport és rögzítésre nyálkás hajvizet használtak. A hintőporon kívül fehér arcfestéket és a halványság divata ellenére piros arcfestéket is használtak. Ezekben kívül a szépitőszereknek egész arzenálja közkezen forgott.

A francia forradalom söpörte el ezeket a szertelenségeket, amelyek Franciaországból indulva egész Európában elterjedtek. A bőr kozmetikája azóta egyszerűbb utakon halad és a XIX. században a bőrkórtani ismeretek mélyülése, viszonya az orvostudományhoz mind szorosabbá vált. A régi esztelen kozmetika csökevényei azonban fenmaradnak és a közönség még ma is drága kozmetikai szerekre veztegeti pénzét, amelyek a hangos reklám szerint mindenféle szépségihiba ellen egyaránt hatásosak, holott már némi gondolkodás után mindenki rájöhetne, hogy ugyan az az arcviz, krém vagy kenőcs nem szolgálhat különböző és egymással ellenkező természetű bajok orvoslására. Ezek a szépitőszerek sok esetben hatástalanok, sőt nem ritkán kártékonyak is; alkalmazásuk ennél fogva nem tanácsos. A bőrszépsége elsősorban a bőr egészsége voltától függ, a szépségihibák pedig tulajdonképpen kóros folyamatok. Kíváncsinos tehát, hogy a közönség a szépségihibának nevezett apró fogyatkozásoknak gyógyítását kizárólag szakavatott orvosokra bizzza.